

Received: 5 April 2025

Revised: 11 June 2025

Accepted: 20 June 2025

RELATIONSHIP QUALITY: PARENTS, FRIENDS, AND IDENTITY DEVELOPMENT IN UNDERGRADUATE STUDENTS

Punyaporn JANAMPORN¹ and Nipat PICHAYAYOTHIN^{1*}

¹ Faculty of Psychology, Chulalongkorn University, Thailand; nipat.p@chula.ac.th (N. P.)

(Corresponding Author)

Handling Editor:

Professor Dr.Duangduen BHANTHUMNAVIN

National Institute of Development Administration, Thailand

(This article belongs to the Theme 1: Humanities & Social Sciences for Sustainability)

Reviewers:

1) Associate Professor Dr.Naksit SAKDAPAT

University of the Thai Chamber of Commerce, Thailand

2) Associate Professor Dr.Shuttawee SITSIRA-AT Srinakharinwirot University, Thailand

3) Dr.Chinun BOONROUNGRUT

Silpakorn University, Thailand

Abstract

This survey research aims to examine the relationships between the quality of relationships with parents, the quality of friendships, and five dimensions of identity development in undergraduate students: commitment making, identification with commitment, exploration in breadth, exploration in depth, and ruminative exploration. The sample consisted of 315 students aged 18-24. The analysis revealed that the quality of parental relationships significantly influences identity commitment and exploration, while the quality of friendships plays a greater role in promoting in-depth exploration compared to parental relationships. These findings underscore the importance of both parental and peer relationships in fostering identity development during the transition to adulthood. This is a period when individuals seek self-understanding and create meaning in their lives. Support and acceptance from close individuals contribute to the ability to explore options, make decisions, and build a personal identity that is sustainable and stable in the long term.

Keywords: Emerging Adulthood, Parent-Child Relationship, Friendship, Identity Development, Undergraduate Students

Citation Information: Janamporn, P., & Pichayayothin, N. (2025). Relationship Quality: Parents, Friends, and Identity Development in Undergraduate Students. *Thai Interdisciplinary and Sustainability Review*, 14(2), Article 13. <https://doi.org/10.14456/tisr.2025.49>

คุณภาพความสัมพันธ์: พ่อแม่ เพื่อน และพัฒนาการอัตลักษณ์ ในนิสิตนักศึกษา

ปญญาพร จันทร์อำพร¹ และ นิพัทธ์ พิชญโยธิน^{1*}

1 คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; nipat.p@chula.ac.th (นิพัทธ์) (ผู้ประพันธ์บรรณกิจ)

บรรณาธิการผู้รับผิดชอบบทความ:

ศาสตราจารย์ ดร.ดุจเดือน พันธ์มนาวิน

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

(บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของหัวเรื่องที่ 1: มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์เพื่อความยั่งยืน)

ผู้ทรงคุณวุฒิผู้พิจารณาบทความ:

1) รองศาสตราจารย์ ดร.นักสิทธิ์ ศักดาพัฒน์

มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

2) รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐวิทย์ สิทธิศิริอรุณ

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

3) อาจารย์ ดร.ชินัน บุญเรืองรัตน์

มหาวิทยาลัยศิลปากร

บทคัดย่อ

งานวิจัยเชิงสำรวจนี้มุ่งตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพความสัมพันธ์กับพ่อแม่, คุณภาพความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน, และมิติย่อยของพัฒนาการอัตลักษณ์ 5 ด้านในนิสิตนักศึกษา ได้แก่ การผูกมัดแน่วแน่, ความรู้สึกสบายใจกับการผูกมัด, การสำรวจตนเองในวงกว้าง, การสำรวจตนเองเชิงลึก, และการครุ่นคิดในการสำรวจตนเอง กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยนิสิตนักศึกษาจำนวน 315 คน อายุระหว่าง 18-24 ปี ผลการวิเคราะห์พบว่า คุณภาพความสัมพันธ์กับพ่อแม่มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญต่อการผูกมัดอัตลักษณ์และการสำรวจตนเอง, ในขณะที่คุณภาพความสัมพันธ์กับเพื่อนมีบทบาทส่งเสริมการสำรวจตนเองเชิงลึกมากกว่าคุณภาพความสัมพันธ์กับพ่อแม่ การค้นพบนี้เน้นย้ำว่าทั้งความสัมพันธ์กับพ่อแม่และเพื่อนมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมพัฒนาการอัตลักษณ์ในช่วงเปลี่ยนผ่านสู่ผู้ใหญ่ อันเป็นช่วงเวลาที่บุคคลแสวงหาความเข้าใจในตนเองและสร้างความหมายให้ชีวิต การสนับสนุนและการยอมรับจากบุคคลใกล้ชิดมีส่วนช่วยให้บุคคลสามารถสำรวจทางเลือก, ตัดสินใจ, และสร้างอัตลักษณ์ส่วนบุคคลที่ยั่งยืนและมั่นคงในระยะยาว

คำสำคัญ: วัยผู้ใหญ่ตอนต้น, ความสัมพันธ์พ่อแม่ลูก, มิตรภาพ, พัฒนาการอัตลักษณ์, นิสิตนักศึกษา

ข้อมูลการอ้างอิง: ปญญาพร จันทร์อำพร และ นิพัทธ์ พิชญโยธิน. (2568). คุณภาพความสัมพันธ์: พ่อแม่ เพื่อน และพัฒนาการอัตลักษณ์ในนิสิตนักศึกษา. *สหวิทยาการและความยั่งยืนปริทรรศน์ไทย*, 14(2), บทความที่ 13. <https://doi.org/10.14456/tisr.2025.49>

บทนำ

การพัฒนาอัตลักษณ์และการตัดสินใจเกี่ยวกับเส้นทางชีวิตมักเกิดขึ้นในช่วงเปลี่ยนผ่านจากวัยรุ่นสู่ผู้ใหญ่ (อายุ 18-25 ปี) ซึ่งเป็นช่วงที่บุคคลเริ่มเผชิญความไม่แน่นอนด้านความรัก ความสัมพันธ์ และอาชีพ พร้อมทั้งเรียนรู้การควบคุมชีวิตตนเอง (Layland et al., 2017; Erikson, 1968) ที่มีผลต่อการพัฒนาอัตลักษณ์ในอนาคตอย่างยั่งยืน โดย Erikson (1968) เน้นว่าเมื่อเข้าสู่ผู้ใหญ่วัยเริ่ม บุคคลจะพิจารณาผลระยะยาวมากขึ้นเพื่อเตรียมตัวสู่ความมั่นคงในอนาคต Luyckx et al. (2008) พัฒนามาตรวัด Dimensions of Identity Development Scale (DIDS) โดยต่อยอดจากแนวคิดของ Marcia (1993) แบ่งออกเป็น 5 มิติ ได้แก่ การผูกมัดแน่วแน่ ความรู้สึกสบายใจกับการผูกมัดแน่วแน่ การสำรวจตนเองเชิงกว้าง การสำรวจตนเองเชิงลึก และการครุ่นคิดในการสำรวจตนเอง งานวิจัยชี้ให้เห็นว่าความสัมพันธ์ในครอบครัวมีผลต่อการพัฒนาอัตลักษณ์อย่างมีนัยสำคัญ ครอบครัวที่อบอุ่นและสนับสนุนส่งเสริมการผูกมัดและการสำรวจเชิงลึก (Morsünbül et al., 2014) เช่นเดียวกับ Zammitti et al. (2020) ที่พบว่าความสัมพันธ์ของพ่อแม่สัมพันธ์เชิงบวกกับทุกมิติย่อยของอัตลักษณ์ ยกเว้นการครุ่นคิดในการสำรวจตนเอง ซึ่งมักเกิดในบริบทการสนับสนุน และเกี่ยวข้องกับภาวะผัดวันประกันพรุ่ง (Luyckx et al., 2008) นอกจากนี้ พฤติกรรมของพ่อแม่ที่ไม่เอื้อต่อการพัฒนาการของลูกยังสัมพันธ์กับความล่าช้าในการพัฒนาอัตลักษณ์ (Klimstra & Denissen, 2017) ความสัมพันธ์กับเพื่อนก็มีบทบาทสำคัญเช่นกัน มิตรภาพที่ดีตอบสนองความต้องการด้านการมีส่วนร่วม ความใกล้ชิด และคุณค่าในตนเอง (Youniss, 1982) ทั้งยังเป็นพื้นที่ปลอดภัยในการสำรวจทางเลือกผ่านการเปรียบเทียบทางสังคม (McLean & Jennings, 2012) การสนับสนุนและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อน เช่น เรื่องความรัก การเรียน หรืออาชีพ ส่งเสริมการสำรวจและการผูกมัดในอัตลักษณ์ของตนเอง (Hall & Brassard, 2008; Sugimura et al., 2022)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพความสัมพันธ์พ่อแม่ลูก (Parent-child relationship quality: PCQ) คุณภาพความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน (Friendship Quality: FSQ) และมิติย่อยทางอัตลักษณ์ ได้แก่ การได้ผูกมัดแน่วแน่ (Commitment making: CM) ความรู้สึกสบายใจกับการผูกมัดแน่วแน่ (Identification with commitment: IC) การสำรวจตนเองเชิงกว้าง (Exploration in breadth: EB) การสำรวจตนเองเชิงลึก (Exploration in depth: ED) และการครุ่นคิดในการสำรวจตนเอง (Ruminative exploration: RE) ของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี ช่วงอายุ 18-24 ปี ซึ่งเป็นช่วงเปลี่ยนผ่านจากวัยรุ่นเข้าสู่ผู้ใหญ่วัยเริ่ม ที่เกี่ยวข้องกับการมุ่งไปสู่เป้าหมายการพัฒนาอัตลักษณ์ของบุคคลอย่างยั่งยืน

การทบทวนวรรณกรรม

ทฤษฎีสถานะทางอัตลักษณ์แห่งตน (Identity Status Theory) ของ Marcia (1989) ได้พัฒนาแนวคิด “วงจรการสร้างการผูกมัดในอัตลักษณ์” (commitment-formation cycle) ซึ่งประกอบด้วยกระบวนการสำคัญสองประการที่เกี่ยวข้องกับการก่อกำเนิดอัตลักษณ์ ได้แก่ การสำรวจตนเอง (Exploration) และการผูกมัดแน่วแน่ (Commitment) โดยกระบวนการสำรวจตนเอง (Exploration) หมายถึง การประเมินทางเลือกด้านอัตลักษณ์ก่อนตัดสินใจเลือกแนวทางสำคัญในชีวิต ที่มีเป้าหมายเพื่อแสวงหาความเข้าใจที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้นเกี่ยวกับตนเอง (Schwartz & Dunham, 2000) ขณะที่กระบวนการผูกมัดแน่วแน่ (Commitment) หมายถึง การตัดสินใจเลือกอัตลักษณ์โดยมีพื้นฐานจากแนวคิด ค่านิยม ความเชื่อ และเป้าหมายของตนเอง (Kutner, 2018) รวมทั้งการมีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้นในการทำให้ทางเลือกนั้นเป็นจริง ต่อมา Luyckx et al. (2008) ได้ต่อยอดแนวคิดของ Marcia (1993) โดยเสนอมิติย่อยทางอัตลักษณ์เพิ่มเติมเกี่ยวกับการครุ่นคิดในการสำรวจตนเอง (Ruminative Exploration) เพื่อให้สามารถอธิบายพัฒนาการทางอัตลักษณ์ของบุคคลได้ชัดเจนยิ่งขึ้น จึงได้มิติย่อยของพัฒนาการทางอัตลักษณ์รวมทั้งสิ้น 5 มิติ ได้แก่ การได้ผูกมัดแน่วแน่ (Commitment making) หมายถึง การที่บุคคลประเมินว่าสามารถตัดสินใจเลือกประเด็นสำคัญเกี่ยวกับอัตลักษณ์ของตนเองได้แล้ว ความรู้สึกสบายใจกับการผูกมัดแน่วแน่ (Identification with commitment) หมายถึง ความมั่นคงและความแน่ใจที่บุคคลมีต่อทางเลือกของตน การสำรวจตนเองเชิงกว้าง (Exploration in breadth)

ปีที่ 14 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2568)

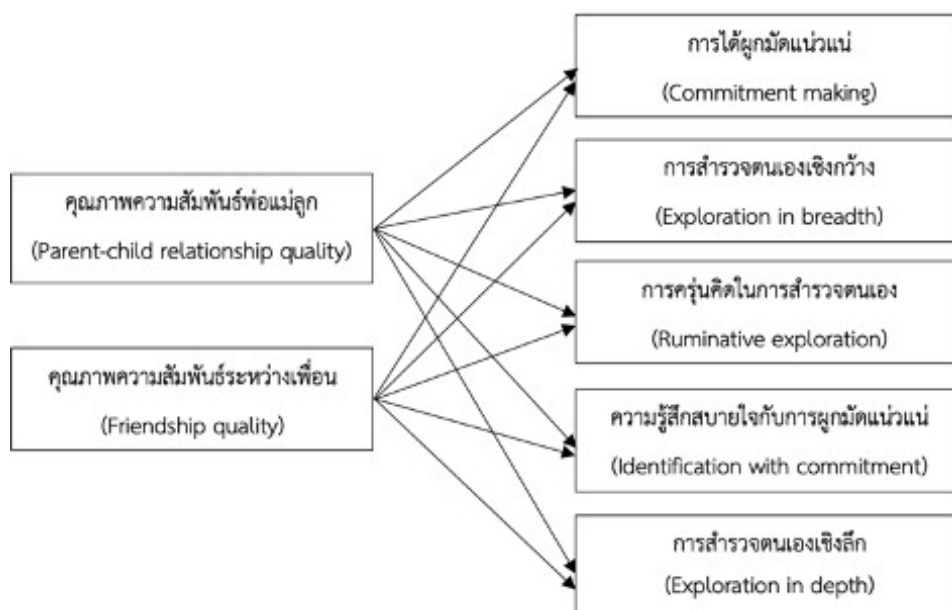
หมายถึง การที่บุคคลแสวงหาทางเลือกที่หลากหลายเกี่ยวกับเป้าหมาย ค่านิยม และความเชื่อของตนเองก่อนตัดสินใจเลือกอัตลักษณ์ การสำรวจตนเองเชิงลึก (Exploration in depth) หมายถึง การที่บุคคลสามารถประเมินความเหมาะสมของการผูกมัดแน่วแน่ของตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้แน่ใจว่าการตัดสินใจเหล่านั้นสอดคล้องกับมาตรฐานภายในของตนเอง และการครุ่นคิดในการสำรวจตนเอง (Ruminative exploration) หมายถึง ความสงสัยในตนเองที่เป็นผลมาจากการสำรวจตนเองอย่างไร้ประสิทธิภาพ

จากการรวบรวมงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ของความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่ลูก ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน และสถานะทางอัตลักษณ์ที่มีความเกี่ยวข้องกันหลายประการ ซึ่งสัมพันธ์ต่อการพัฒนาอัตลักษณ์ของบุคคล ดังที่กล่าวไปข้างต้น ผู้วิจัยจึงกำหนดสมมติฐานการวิจัยดังต่อไปนี้

สมมติฐานการวิจัย

คุณภาพความสัมพันธ์พ่อแม่ลูกและความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนสามารถร่วมกันอธิบายมิตีย่อยพัฒนาการทางอัตลักษณ์ต่าง ๆ ในกลุ่มตัวอย่างผู้ใหญ่วัยเริ่มที่เป็นนิสิต นักศึกษาในระดับปริญญาตรี อายุ 18-24 ปี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิด

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงสำรวจ (Exploratory study) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามออนไลน์ ที่จัดทำขึ้นบนเว็บไซต์ Qualtrics มีลักษณะเป็นมาตรประเมินตนเอง (self-report) จากนั้นเผยแพร่ไปยังโซเชียลมีเดียต่าง ๆ ได้แก่ Facebook Line และ Instagram โดยอาศัยการบอกต่อ ประชากรและตัวอย่างในการวิจัย คือ นิสิต นักศึกษา คนไทย ช่วงอายุ 18-24 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี ในส่วนของการกำหนดขนาดตัวอย่าง ผู้วิจัยอ้างอิงจากตารางการคำนวณขนาดตัวอย่างที่เหมาะสมสำหรับการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression) ในงานวิจัยของ Maxwell (2000) โดยระบุค่า Power ที่ .80 ระบุว่า จำนวนตัวแปรอิสระ 2 ตัวแปร กลุ่มตัวอย่างควรมีจำนวนอย่างน้อย 141 คน ผู้วิจัยจึงเก็บกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนิสิตระดับปริญญาตรีจำนวน 315 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามออนไลน์ที่จัดทำขึ้นบนเว็บไซต์ Qualtrics ประกอบไปด้วย 4 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป จำนวน 7 ข้อ ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่ลูก และส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน แบบสอบถามเกี่ยวกับความสัมพันธ์พ่อแม่ลูกและ

ปีที่ 14 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2568)

ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน แผลและพัฒนาเป็นฉบับภาษาไทยมาจากมาตรฐานฉบับ Network of Relationships Inventory (NRI; Furman & Buhrmester, 1985) โดยผู้วิจัยได้เลือกข้อคำถามเฉพาะมิติเชิงบวก (Closeness) สำหรับเก็บข้อมูลในงานวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยมิตีย่อย 5 มิติ ได้แก่ ความสัมพันธ์อันดี การเปิดเผยเรื่องส่วนตัว การสนับสนุนทางอารมณ์ การยอมรับ และความพึงพอใจ ประกอบด้วยข้อคำถามในมิติตละ 3 ข้อ รวมทั้งสิ้น 15 ข้อ แบบลิเคิร์ตสเกล (likert-scale) 5 ระดับ โดย 1 หมายถึง ไม่เคยหรือน้อยที่สุด และ 5 หมายถึง เป็นประจำหรือมากที่สุด โดยจะให้ผู้ตอบประเมินคุณภาพความสัมพันธ์พ่อแม่ลูกก่อน แล้วตามด้วยการประเมินคุณภาพความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน แบบสอบถามเกี่ยวกับความสัมพันธ์พ่อแม่ลูกมีค่าสัมประสิทธิ์cronbachแอลฟาเท่ากับ .94 และมีค่า CITC อยู่ในช่วง .539-.778 ขณะที่ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนมีค่าสัมประสิทธิ์cronbachแอลฟาเท่ากับ .93 และมีค่า CITC อยู่ในช่วง .537-.775 ส่วนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับอัตลักษณ์ แผลและพัฒนาเป็นฉบับภาษาไทยมาจากมาตรฐานฉบับ Dimensions of Identity Development Scale (DIDS) ที่พัฒนาโดย Luyckx et al. (2008) ประกอบด้วยข้อคำถามทั้งหมด 25 ข้อ แบ่งออกเป็น 5 มิตีย่อย มิติตละ 5 ข้อ ได้แก่ การได้ผูกมัดแน่วแน่ ความรู้สึกสบายใจกับการผูกมัดแน่วแน่ การสำรวจตนเองเชิงกว้าง การสำรวจตนเองเชิงลึก และการครุ่นคิดในการสำรวจตนเอง มาตรดั่งกล่าวมีลักษณะแบบลิเคิร์ตสเกล (likert-scale) 5 ระดับ โดย 1 หมายถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง (Strongly disagree) และ 5 หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง (Strongly Agree) โดยค่าสัมประสิทธิ์cronbachแอลฟาในมิติการได้ผูกมัดแน่วแน่ (Commitment making) เท่ากับ .90 และมีค่า CITC อยู่ในช่วง .608-.806 มิติการสำรวจตนเองเชิงกว้าง (Exploration in breadth) เท่ากับ .84 และมีค่า CITC อยู่ในช่วง .608-.670 มิติการการครุ่นคิดในการสำรวจตนเอง (Ruminative exploration) เท่ากับ .78 และมีค่า CITC อยู่ในช่วง .427-.654 มิติการความรู้สึกสบายใจกับการผูกมัดแน่วแน่ (Identification with commitment) เท่ากับ .87 และมีค่า CITC อยู่ในช่วง .555-.781 และการสำรวจตนเองเชิงลึก (Exploration in depth) เท่ากับ .67 และมีค่า CITC อยู่ในช่วง .379-.546

จริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาคุณภาพความสัมพันธ์พ่อแม่ลูก คุณภาพความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน และมิตีย่อยพัฒนาการทางอัตลักษณ์ซึ่งความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นจากการเข้าร่วมการวิจัยครั้งนี้อยู่ในระดับน้อย และไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อสุขภาพของผู้เข้าร่วมการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามหลักจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์โดยยึดถือหลักการสำคัญ 3 ประการ ได้แก่ 1) การเคารพในส่วนบุคคล (Respect for Persons) ผู้เข้าร่วมได้รับข้อมูลเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย สิทธิในการปฏิเสธหรือยุติการเข้าร่วมได้ตลอดเวลาโดยไม่ส่งผลกระทบใด ๆ ต่อสถานภาพของนิสิต รวมถึงได้รับการรับรองว่าข้อมูลจะถูกเก็บรักษาไว้อย่างเป็นความลับ 2) การให้คุณประโยชน์ (Beneficence) ผู้วิจัยได้ออกแบบการเก็บข้อมูลให้มีความเสี่ยงน้อยที่สุด และมีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมความรู้ด้านจิตวิทยาพัฒนาการโดยไม่ก่อให้เกิดอันตรายหรือความไม่สบายใจต่อผู้เข้าร่วมการวิจัย และ 3) ความเป็นธรรม (Justice) การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างกระทำโดยสมัครใจและไม่มีการเลือกปฏิบัติหรือกีดกันกลุ่มคนใดคนหนึ่งอย่างไม่เป็นธรรม

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสถิติ SPSS นำข้อมูลดิบที่ได้มาตรวจสอบความถูกต้องเรียบร้อยแล้วให้เป็นไปตามเกณฑ์คัดเข้าของงานวิจัย จากนั้นพิจารณาตัวแปรต่าง ๆ โดยนำคะแนนของแต่ละมิตีย่อยมาทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression) โดยมีตัวแปรต้น 2 ตัวแปร และตัวแปรตาม 5 ตัวแปร

ผลการวิจัย

ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่ลูกมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับ ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน ($r = .272, p < .001$) การได้ผูกมัดแน่วแน่ (Commitment making; $r = .215, p < .001$) ความรู้สึกสบายใจกับการผูกมัดแน่วแน่ (Identification with commitment; $r = .154, p = .006$) การสำรวจตนเองเชิงกว้าง (Exploration in breadth; $r = .207, p < .001$) และการสำรวจตนเองเชิงลึก (Exploration in depth; $r = .184, p = .001$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ปีที่ 14 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2568)

ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับการสำรวจตนเองเชิงกว้าง (Exploration in breadth; $r = .137$, $p = .015$) และการสำรวจตนเองเชิงลึก (Exploration in depth; $r = .209$, $p < .001$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในกลุ่มมิติย่อยของสถานะทางอัตลักษณ์ด้วยกัน การได้ผูกมัดแน่วแน่ (Commitment making) สัมพันธ์ในเชิงบวกกับความรู้สึกสบายใจกับการผูกมัดแน่วแน่ (Identification with commitment; $r = .677$, $p < .001$) การสำรวจตนเอง เชิงกว้าง (Exploration in breadth; $r = .591$, $p < .001$) การสำรวจตนเองเชิงลึก (Exploration in depth; $r = .416$, $p < .001$) และสัมพันธ์ในเชิงลบกับการครุ่นคิดในการสำรวจตนเอง (Ruminative exploration; $r = -.443$, $p < .001$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ความรู้สึกสบายใจกับการผูกมัดแน่วแน่ (Identification with commitment) มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับการสำรวจตนเองเชิงกว้าง (Exploration in breadth; $r = .553$, $p < .001$) การสำรวจตนเองเชิงลึก (Exploration in depth; $r = .404$, $p < .001$) และมีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับการครุ่นคิดในการสำรวจตนเอง (Ruminative exploration; $r = -.354$, $p < .001$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ การสำรวจตนเองเชิงกว้าง (Exploration in breadth) สัมพันธ์ในเชิงบวกกับการสำรวจตนเองเชิงลึก (Exploration in depth; $r = .402$, $p < .001$) และสัมพันธ์ในเชิงลบกับการครุ่นคิดในการสำรวจตนเอง (Ruminative exploration; $r = -.113$, $p < .001$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ช่วงคะแนนและค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

	PCQ	FSQ	CM	IC	EB	ED	RE
PCQ	-						
FSQ	.272**	-					
CM	.215**	.110	-				
IC	.154**	.092	.677**	-			
EB	.207**	.137*	.591**	.553**	-		
ED	.184**	.209**	.416**	.404**	.402**	-	
RE	-.099	-.012	-.443**	-.354**	-.113**	.102	-
M	16.58	18.60	3.65	3.55	4.03	3.65	3.59
SD	4.10	3.47	.77	.71	.62	.59	.75

** $p < .01$, * $p < .05$

จากตารางที่ 1 พบว่า การตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นสำหรับการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณด้วยการทดสอบความสัมพันธ์เชิงเส้นระหว่างตัวแปรต้นและตัวแปรตาม (Linearity) การตรวจสอบ Multicollinearity ระหว่างตัวแปรต้น (Multicollinearity) การตรวจสอบการกระจายตัวแบบปกติของค่าความคลาดเคลื่อน (Normality of residuals) การตรวจสอบการกระจายตัวแบบปกติของค่าความคลาดเคลื่อน (Normality of residuals) และทดสอบความแปรผันคงที่ของค่าความคลาดเคลื่อน (Homoscedasticity) พบว่า ผ่านข้อตกลงเบื้องต้นสำหรับการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression) ทั้งสิ้น 5 โมเดล

ปีที่ 14 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2568)

ตารางที่ 2 แสดงค่าการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression)

Model		<i>b</i>	<i>SE</i>	β	<i>p</i>	95.0% CI		<i>R</i> ²
						LL	UL	
1) CM	PCQ	.038	.011	.200	<.001***	.016	.059	.049
	FSQ	.012	.013	.056	.330	-.013	.038	
2) IC	PCQ	.024	.010	.140	.017*	.004	.044	.020
	FSQ	.011	.012	.054	.357	-.012	.035	
3) EB	PCQ	.028	.009	.184	.001***	.011	.045	.050
	FSQ	.016	.010	.087	.129	-.005	.036	
4) ED	PCQ	.020	.008	.137	.017*	.004	.036	.061
	FSQ	.030	.010	.172	.003**	.010	.049	
5) RE	PCQ	-.019	.011	-.103	.079	-.040	.002	.010
	FSQ	.003	.013	.016	.785	-.022	.029	

CI; ช่วงความเชื่อมั่น (Confidence interval), LL; ค่าต่ำสุด (Lower limit), UL; ค่าสูงสุด (Upper limit)

จากตารางที่ 2 พบว่า โมเดลที่ 1 ตัวแปรตามการได้ผูกมัดแน่วแน่ (Commitment making) ความสัมพันธ์พ่อแม่ลูกและความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน ร่วมกันอธิบายการได้ผูกมัดแน่วแน่ ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($R^2 = .049$, $F(2,312) = 8.06$, $p < .001$) โดยความสัมพันธ์พ่อแม่ลูกสัมพันธ์ต่อการได้ผูกมัดแน่วแน่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\beta = .200$, 95% CI [.016, .059], $p < .001$) ขณะที่ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนไม่สัมพันธ์กับการได้ผูกมัดแน่วแน่

โมเดลที่ 2 ตัวแปรความรู้สึกลบสลายใจกับการผูกมัดแน่วแน่ (Identification with commitment) ความสัมพันธ์ พ่อแม่ลูกและความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน ร่วมกันอธิบายความรู้สึกลบสลายใจกับการผูกมัดแน่วแน่ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($R^2 = .020$, $F(2,312) = 4.24$, $p = .015$) โดยที่ความสัมพันธ์พ่อแม่ลูกสัมพันธ์กับความรู้สึกลบสลายใจกับการผูกมัดแน่วแน่ ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\beta = .140$, 95% CI [.004, .044], $p = .017$) ขณะที่ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนไม่สัมพันธ์กับความรู้สึกลบสลายใจกับการผูกมัดแน่วแน่

โมเดลที่ 3 ตัวแปรการสำรวจตนเองเชิงกว้าง (Exploration in breadth) ความสัมพันธ์พ่อแม่ลูกและความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน ร่วมกันอธิบายการสำรวจตนเองเชิงกว้างได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($R^2 = .050$, $F(2,312) = 8.221$, $p < .001$) โดยที่ความสัมพันธ์พ่อแม่ลูกสัมพันธ์กับการสำรวจตนเองเชิงกว้างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\beta = .184$, 95% CI [.011, .045], $p = .001$) ขณะที่ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนไม่สัมพันธ์กับการสำรวจตนเองเชิงกว้าง

โมเดลที่ 4 ตัวแปรการสำรวจตนเองเชิงลึก (Exploration in depth) ความสัมพันธ์พ่อแม่ลูกและความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน ร่วมกันอธิบายการสำรวจตนเองเชิงลึกได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($R^2 = .061$, $F(2,312) = 10.177$, $p < .001$) โดยที่ความสัมพันธ์พ่อแม่ลูก ($\beta = .137$, 95% CI [.004, .036], $p = .017$) และความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน ($\beta = .172$, 95% CI [.010, .049], $p = .003$) สัมพันธ์กับการสำรวจตนเองเชิงลึก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

โมเดลที่ 5 การครุ่นคิดในการสำรวจตนเอง (Ruminative exploration) ความสัมพันธ์พ่อแม่ลูกและความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน ไม่สามารถร่วมกันอธิบายการครุ่นคิดในการสำรวจตนเองได้

โดยสรุปจากการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ พบว่า มีตัวแปรอิสระ 2 ตัว ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่ลูกและความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน สัมพันธ์ต่อการได้ผูกมัดแน่วแน่ (Commitment making) ความรู้สึกลบสลายใจกับการผูกมัดแน่วแน่ (Identification with commitment) การสำรวจตนเองเชิงกว้าง (Exploration in breadth) และการสำรวจตนเองเชิงลึก (Exploration in depth) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อย่างไรก็ตาม ผลการ

ปีที่ 14 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2568)

วิเคราะห์พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่ลูกและความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนไม่สามารถร่วมกันอธิบาย การครุ่นคิดในการสำรวจตนเอง (Ruminative exploration) ได้

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า สันนิษฐานสมมติฐานบางส่วน โดยผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณแสดงให้เห็นว่าคุณภาพความสัมพันธ์พ่อแม่ลูกมีส่วนสำคัญในพัฒนาการทางอัตลักษณ์ของผู้ใหญ่วัยเริ่ม โดยเฉพาะในมิติย่อยการได้ผูกมัดแน่น ความรู้สึกสบายใจกับการผูกมัดแน่น การสำรวจตนเองเชิงกว้าง และการสำรวจตนเองเชิงลึกผู้ใหญ่วัยเริ่มที่มีความสัมพันธ์พ่อแม่ลูกที่ดี มีแนวโน้มที่บุคคลจะตัดสินใจเลือกเส้นทางอัตลักษณ์ของตนเองอย่างชัดเจนมีความมั่นคงต่อเส้นทางที่ตัดสินใจเลือก โดยผ่านการพิจารณาแนวทางต่าง ๆ อย่างรอบคอบ รวมทั้งมีการประเมินความเหมาะสมของเส้นทางที่ตัดสินใจเลือกอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้แน่ใจว่าการตัดสินใจเหล่านั้นสอดคล้องกับความต้องการภายในของตนเองอย่างแท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Crocetti et al. (2008) รวมทั้ง Zammiti et al. (2020) การสนับสนุนของพ่อแม่ สัมพันธ์ทางบวกต่ออัตลักษณ์ทางอาชีพของวัยรุ่นโดยการสนับสนุนของพ่อแม่ที่มีความสัมพันธ์กับมิติการได้ผูกมัดแน่น มิติการสำรวจตนเองเชิงกว้างและการสำรวจตนเองเชิงลึก จากผลวิเคราะห์ คุณภาพความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนเชื่อมโยงกับสถานะทางอัตลักษณ์เฉพาะในมิติย่อยต่อการสำรวจตนเองเชิงลึก เป็นไปได้ว่าความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนช่วยเปิดโอกาสให้บุคคลได้ลองคิดทบทวนเกี่ยวกับเส้นทางปัจจุบันที่ตนเองเลือกผ่านการรวบรวมข้อมูลประสบการณ์ต่าง ๆ การพูดคุยกับผู้อื่นอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ Dumas (2011) พบว่า กลุ่มเพื่อนที่เปิดกว้างและให้การสนับสนุนความคิดเห็นของวัยรุ่นสามารถส่งเสริมการพัฒนาอัตลักษณ์โดยรวมของวัยรุ่นได้ โดยช่วยเพิ่มการสำรวจตนเองเชิงลึกเกี่ยวกับอัตลักษณ์ของตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในงานวิจัยนี้พบว่าทั้งคุณภาพความสัมพันธ์พ่อแม่ลูกและความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน ร่วมกันอธิบายการสำรวจตนเองเชิงลึกของผู้เข้าร่วมผู้ใหญ่วัยเริ่ม แสดงให้เห็นว่าคุณภาพความสัมพันธ์ดังกล่าว เปิดโอกาสให้บุคคลได้ประเมินเส้นทางชีวิต ในปัจจุบันที่ตนเองเลือกเดินให้สอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริง โดยการประเมินอัตลักษณ์ในลักษณะนี้ มีความสำคัญต่อกระบวนการพัฒนาอัตลักษณ์ของบุคคลอย่างยิ่ง นอกจากนี้พบว่าคุณภาพความสัมพันธ์พ่อแม่ลูกและความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนไม่มีความสัมพันธ์กับการครุ่นคิดในการสำรวจตนเอง (Ruminative exploration) ซึ่งอาจเป็นปัจจัยภายในของบุคคลมากกว่าปัจจัยด้านความสัมพันธ์ เกี่ยวข้องกับอาการซึมเศร้า อาการวิตกกังวล และระดับความภาคภูมิใจในตนเองที่ต่ำ (Becht et al., 2019) เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับงานวิจัยของ Luyckx et al. (2013) ที่กล่าวว่า การครุ่นคิดในการสำรวจตนเอง มีลักษณะเป็นการคิดหมกมุ่นและกังวลตลอดเวลา ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของอาการซึมเศร้า และมีความเชื่อมโยงอย่างมากกับความรู้สึกซึมเศร้าในกลุ่มวัยรุ่นและผู้ใหญ่วัยเริ่ม การวิจัยข้างต้นสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของการมีความสัมพันธ์ที่ดี โดยคุณภาพความสัมพันธ์พ่อแม่ลูกและความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน มีความเกี่ยวข้องกับการพัฒนาอัตลักษณ์ หากบุคคลมีคุณภาพความสัมพันธ์ที่ดี จะช่วยเปิดโอกาสให้บุคคลได้สำรวจเส้นทางที่หลากหลาย ได้มีโอกาสลองฝึกในการสำรวจเส้นทางต่าง ๆ ที่ต้องการเดินไป รวมทั้งมีความแน่วแน่ในการตัดสินใจเลือกเส้นทางชีวิต และรู้สึกมั่นคงต่อเส้นทางที่ดำเนินไป สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้มีส่วนช่วยให้ผู้ใหญ่วัยเริ่ม เข้าใกล้อัตลักษณ์ของตนเองที่ต้องการมุ่งไปได้มากยิ่งขึ้น องค์ความรู้เหล่านี้ สามารถนำมาประยุกต์ต่อยอดในการส่งเสริมผู้ใหญ่วัยเริ่ม ที่จะเรียนรู้การสร้างความสัมพันธ์กับพ่อแม่และความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนที่แข็งแรง เอื้อให้บุคคลสามารถพัฒนาอัตลักษณ์ของตนเองไปถึงเป้าหมายได้อย่างสำเร็จ อาทิ นำผลการวิจัยดังกล่าวมาต่อยอดพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมความสัมพันธ์กับเพื่อนและครอบครัว หรือนำไปต่อยอดออกแบบการแนะนำแนวทางการสร้างความสัมพันธ์ที่เป็นทักษะสำคัญให้กับผู้ใหญ่วัยเริ่ม นอกจากนี้ผลการวิจัยดังกล่าวยังช่วยส่งเสริมให้เกิดการตระหนักถึงการสร้างสังคมที่แข็งแรงและปลอดภัยอย่างยั่งยืน เพื่อเป็นรากฐานที่ดีของบุคคลในการพัฒนาอัตลักษณ์แห่งตนให้ถึงเป้าหมายได้อย่างสำเร็จ ในอนาคตหากต้องการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาอัตลักษณ์ของบุคคล สามารถเพิ่มเติมตัวแปรรูปแบบ

ปีที่ 14 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2568)

การเลี้ยงดู คุณภาพความสัมพันธ์ในรูปแบบคู่รัก ไปจนถึงลักษณะวัฒนธรรมในบริบทสังคมไทย เพื่อเพิ่มเติมความเข้าใจในตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาอัตลักษณ์ของบุคคลได้มากยิ่งขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพความสัมพันธ์พ่อแม่ลูก คุณภาพความสัมพันธ์กับเพื่อน และการนำเสนอตนเองทางอินสตาแกรมในนิสิตระดับปริญญาตรีที่มีสถานะทาง อัตลักษณ์แตกต่างกัน” (Parent-child relationship quality, Friendship quality, and Self-presentation on Instagram in undergraduate students with different Identity statuses) โดยได้รับการสนับสนุนทุนการศึกษาจากคณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เอกสารอ้างอิง

- Becht, A., Luyckx, K., Nelemans, S., Goossens, L., Branje, S., Vollebergh, W., & Meeus, W. (2019). Linking Identity and Depressive Symptoms Across Adolescence: A Multisample Longitudinal Study Testing Within-Person Effects. *Developmental Psychology*, 55(8), 1733-1742.
- Crocetti, E., Rubini, M., Luyckx, K., & Meeus, W. (2008). Identity Formation in Early and Middle Adolescents from Various Ethnic Groups: From Three Dimensions to Five Statuses. *Journal of Youth and Adolescence*, 37, 983-996.
- Dumas, T. (2011). *An observational assessment of peer group contributions to adolescent identity development*. Doctor of Philosophy Thesis, University of Western Ontario.
- Erikson, E. (1968). *Identity: Youth and Crisis*. New York: W. W. Norton & Company.
- Furman, W., & Buhrmester, D. (1985). Children's Perceptions of the Personal Relationships in Their Social Networks. *Developmental Psychology*, 21(6), 1016-1024.
- Hall, S., & Brassard, M. (2008). Relational Support as a Predictor of Identity Status in an Ethnically Diverse Early Adolescent Sample. *The Journal of Early Adolescence*, 28(1), 92-114.
- Klimstra, T., & Denissen, J. (2017). A Theoretical Framework for the Associations Between Identity and Psychopathology. *Developmental Psychology*, 53(11), 2052-2065.
- Kuther, T. (2018). *Lifespan development: Lives in context*. California: SAGE Publications.
- Layland, E., Hill, B., & Nelson, L. (2017). Freedom to explore the self: How emerging adults use leisure to develop identity. *The Journal of Positive Psychology*, 13(1), 78-91.
- Luyckx, K., Klimstra, T., Duriez, B., van Petegem, S., Beyers, W., Teppers, E., & Goossens, L. (2013). Personal identity processes and self-esteem: Temporal sequences in high school and college students. *Journal of Research in Personality*, 47(2), 159-170.
- Luyckx, K., Schwartz, S., Berzonsky, M., Soenens, B., Vansteenkiste, M., Smits, I., & Goossens, L. (2008). Capturing ruminative exploration: Extending the four-dimensional model of identity formation in late adolescence. *Journal of Research in Personality*, 42(1), 58-82.
- Marcia, J. (1989). Identity and intervention. *Journal of Adolescence*, 12, 401-410.
- Marcia, J. (1993). The Ego Identity Status Approach to Ego Identity. In J. Marcia, A. Waterman, D. Matteson, S. Archer, & J. Orlofsky. (eds.). *Ego Identity: A Handbook for Psychosocial Research* (pp. 3-21). New York: Springer.

ปีที่ 14 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2568)

- Maxwell, S. (2000). Sample Size and Multiple Regression Analysis. *Psychological Methods*, 5(4), 434-458.
- McLean, K., & Jennings, L. (2012). Teens telling tales: How maternal and peer audiences support narrative identity development. *Journal of Adolescence*, 35(6), 1455-1469.
- Morsünbül, U., Crocetti, E., Cok, F., & Meeus, W. (2014). Brief report: The Utrecht-Management of Identity Commitments Scale (U-MICS): Gender and age measurement invariance and convergent validity of the Turkish version. *Journal of Adolescence*, 37(6), 799-805.
- Schwartz, S., & Dunham, R. (2000). Identity status formulae: Generating continuous measures of the identity statuses from measures of exploration and commitment. *Adolescence*, 35(137), 147-165.
- Sugimura, K., Gmelin, J., van der Gaag, M., & Kunnen, E. (2022). Exploring Exploration: Identity Exploration in Real-Time Interactions among Peers. *Identity*, 22(1), 17-34.
- Youniss, J. (1982). *Parents and Peers in Social Development: A Sullivan-Piaget Perspective*. University of Chicago Press.
- Zammiti, A., Scuderi, V., & Russo, A. (2020). Perceived career parental support and identity development: a study on adolescents. *Interdisciplinary Journal of Family Studies*, 25(1), 27-46.

Data Availability Statement: The raw data supporting the conclusions of this article will be made available by the authors, without undue reservation.

Conflicts of Interest: The authors declare that the research was conducted in the absence of any commercial or financial relationships that could be construed as a potential conflict of interest.

Publisher's Note: All claims expressed in this article are solely those of the authors and do not necessarily represent those of their affiliated organizations, or those of the publisher, the editors and the reviewers. Any product that may be evaluated in this article, or claim that may be made by its manufacturer, is not guaranteed or endorsed by the publisher.

Copyright: © 2025 by the authors. This is a fully open-access article distributed under the terms of the Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International (CC BY-NC-ND 4.0).